

Návod pre potenciálnych žiadateľov LIFE+ na uplatnenie princípu „komplementarity“

Úlohou nástroja LIFE+ nie je poskytovať podporu na akýkoľvek projekt, ale špecifickú podporu pri tvorbe a implementácii environmentálnej politiky a legislatívy Spoločenstva v oblasti životného prostredia, predovšetkým cieľov 6. akčného environmentálneho programu a z neho vyplývajúcich tematických stratégií a projektov s európskou pridanou hodnotou. Každý žiadateľ je povinný sa v projekte zaručiť, že celý projekt alebo jeho jednotlivé aktivity nie je možné financovať aj z iných nástrojov spoločenstva. Znamená to, že projekt musí byť preskúmaný z hľadiska **princípu „komplementarity“**. Princíp komplementarity definuje článok č. 9 Nariadenia, kde sa hovorí: „LIFE+ nemôže financovať opatrenia, ktoré spadajú pod kritériá oprávnenosti financovania alebo získania pomoci z iných finančných nástrojov Spoločenstva“. To znamená, že projekt financovateľný z iného finančného nástroja dostupného v danom členskom štáte, má uprednostniť práve tento finančný nástroj. LIFE+ by mal financovať iba tie projekty, ktoré nie sú oprávnené na financovanie z iných fondov. Teda mal by byť iba doplnkovým fondom.

Pre tieto účely si musí žiadateľ preveriť, či jeho projekt alebo niektorú z aktivít projektu nie je možné financovať z iných nástrojov spoločenstva. Na Slovensku hlavne z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a z Kohézneho fondu, ktoré sú reprezentované operačnými programami uvedenými v nasledujúcom texte.

Pre programové obdobie 2007 – 2013 bolo v rámci Národného Strategického Referenčného Rámca (NSRR) schválených 11 operačných programov. Z týchto jedenástich operačných programov sa 7 zameriava aj do oblastí súvisiacich so zlepšovaním životného prostredia a jeho ochrany.

Okrem toho Ministerstvo pôdohospodárstva SR vypracovalo dva dokumenty financované z dvoch ďalších fondov – Európsky fond pre rybné hospodárstvo (EFF) a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD). Sú to Operačný program Rybné hospodárstvo a Program rozvoja vidieka, ktorých podporované aktivity vo veľkej miere súvisia s ochranou životného prostredia.

Tento článok je pomôckou pre potenciálnych žiadateľov z programu LIFE+, aby sa mohli zorientovať sa vo veľkom množstve priorít jednotlivých operačných programov. Neobsahuje však vyčerpávajúci zoznam informácií. Každý žiadateľ by si mal vzhľadom na zameranie projektu prečítať príslušné kapitoly priorít jednotlivých operačných programov.

Operačný program Životné prostredie (OPŽP) – MŽP SR

Webstránka: www.opzp.sk

Kontakty: Ministerstvo životného prostredia SR, info@enviro.gov.sk, Sekcia environmentálnych programov a projektov, Odbor programov, Tel.: 02/5956 2522, 02/5956 2434

Regionálne environmentálne poradenské a informačné strediská (REPIS) Slovenskej agentúry životného prostredia: www.repis.sk, Odbor riadenia REPIS, Tel.: 051/7480 115

Operačný program Životné prostredie (OPŽP) predstavuje hlavný zdroj prostriedkov pre aktivity zamerané na ochranu životného prostredia. Obsahuje 5 prioritných osí:

Prioritná os č. 1 Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd

Prioritná os č. 2 Ochrana pred povodňami

Prioritná os č. 3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy

Prioritná os č. 4 Odpadové hospodárstvo

Prioritná os č. 5 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

Oprávnení žiadatelia: široké spektrum žiadateľov z verejného aj súkromného sektoru. Konkrétne typy žiadateľov sú definované v Programovom manuáli OPŽP.

Operačný program Bratislavský kraj – MVRR SR

Webstránka: <http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=1&lang=sk&cat=304>

Kontakt: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja, Odbor realizácie programov regionálneho rozvoja, Oddelenie riadenia programov, Prievozská 2/B, 825 25 Bratislava 26

Operačný program Bratislavský kraj je zameraný na podporu aktivít iba v Bratislavskom kraji. Keďže z OP ŽP nie je možné v dvoch z piatich prioritných osí (prioritná os 3 Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy a prioritná os 5: Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny) podporovať projekty uskutočňované na území Bratislavského kraja, je možné na podporu niektorých z nich využiť práve OPBK.

Prioritná os 1 Infraštruktúra, opatrenie 1.1 Regenerácia sídiel:

1.1.1. príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí vo vybraných oblastiach mesta Bratislava – obnova fyzického životného prostredia – obnova spoločných častí a spoločných zariadení bytových domov, zlepšovanie energetickej účinnosti budov, rekonštrukcia a modernizácia napojení stavieb na inžinierske siete v zmysle stavebného zákona;

1.1.2. samostatne dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel – obnova a rozvoj fyzického životného prostredia sídiel Bratislavského kraja. Podporované aktivity:

- úprava verejných priestranstiev vrátane ihrísk
- úprava prvkov verejnej zelene, rekonštrukcia mostov a lávok
- rekonštrukcia verejných osvetlení

1.1.3. zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu, vrátane území NATURA 2000 – vytvorenie podmienok na využitie prírodných lokalít a sídiel pre zodpovedajúce formy cestovného ruchu prostredníctvom projektov zameraných na:

- budovanie a obnovu turistických trás
- budovanie a rekonštrukcie náučných chodníkov
- budovanie a obnovu cyklistických trás v sídlach s podmienkou ich napojenia na existujúce cyklistické trasy mimo sídiel

Oprávnení žiadatelia: sídla Bratislavského kraja, v niektorých aktivitách aj združenia miest a obcí, Bratislavský samosprávny kraj.

Prioritná os 2 Vedomostná ekonomika, opatrenie 2.1 Inovácie a technologické transfer:

2.1.1. Podpora tvorby a zvädzania inovácií a technologických transferov v MSP – štúdie technickej realizovateľnosti, projekty v oblasti priemyselného výskumu a experimentálneho vývoja (zameraného aj na environmentálne vhodnejšie technológie), podpora pilotných projektov a programov na implementáciu nových technológií na využívanie energie z obnoviteľných zdrojov;

- 2.1.2. Podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v MSP** – projekty zavádzania progresívnych technológií a poznatkov do MSP s cieľom zníženia energetickej a materiálnej náročnosti, výstavba zariadení produkujúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, najmä malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na výrobu biopalív, tepelných čerpadiel, ktorých chladiaci systém nesmie obsahovať tzv. “tvrdé“ freóny, zariadení na využitie slnečnej energie, geotermálnej energie a veternej energie;
- 2.1.3. Podpora projektov zavádzania inovatívnych technológií v MSP** – projekty zamerané na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia z jestvujúcich zdrojov znečisťovania, podpora projektov zavádzania progresívnych technológií umožňujúcich znížovanie emisií v MSP, projektov zavádzania inovatívnych technologických procesov obmedzujúcich využitie organických rozpúšťadiel (napr. vodou riediteľné farby, laky a lepidlá);
- 2.1.4. Získavanie a ochrana duševného vlastníctva, zavádzanie systémov riadenia kvality**
- projekty zvyšovania konkurencieschopnosti MSP prostredníctvom zavádzania metód riadenia kvality (normy ISO 9000 a ISO 14000) a zavádzania EMAS;
 - podpora predcertifikačného, certifikačného ako aj recertifikačného procesu súvisiaceho so zavedením systémov kvality, podpora nákupu patentu, licencie alebo úhrada ekvivalentných nákladov na získavanie nových výsledkov výskumu a vývoja (aj v oblasti environmentálnych technológií).

Oprávnení žiadatelia: malí a strední podnikatelia.

Regionálny operačný program – MVRR SR

Webstránka: www.ropka.sk alebo www.land.gov.sk

Kontakt: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Agentúra na podporu regionálneho rozvoja, Odbor realizácie programov regionálneho rozvoja, Oddelenie riadenia programov, Prievozská 2/B, 825 25 Bratislava 26

Prioritná os 1 – Infraštruktúra vzdelávania, opatrenie 1.1 Infraštruktúra vzdelávania, skupina aktivít: rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení – napr. podpora intervencií do stavebných objektov základných škôl v póloch rastu a všeobecných stredných škôl a špeciálnych typov škôl. Intervencie musia zohľadňovať trvalú udržateľnosť životného prostredia a zameriavať sa na znížovanie energetickej náročnosti budov (realizácia opatrení na zlepšenie tepelno-izolačných vlastností konštrukcií najmä obnova obvodového plášťa, oprava a výmena strešného plášťa, výmena vykurovacích kotlov a telies a vnútorných rozvodov, klimatizačného zariadenia, inštalovanie solárnych panelov);

Prioritná os 2 – Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, opatrenie 2.1 Infraštruktúry sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately, skupina aktivít: rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení – intervencie do stavebných objektov zamerané na odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu, podpora aktivít na odstránenie nevyhovujúcich podmienok pre imobilných užívateľov a zníženie vysokej energetickej náročnosti prevádzky budov, podobne ako v prioritnej osi 1;

Prioritná os 3 – Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov, a infraštruktúra cestovného ruchu, Opatrenie 3.1 Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov, Opatrenie 3.2 Podpora a rozvoj infraštruktúry cestovného ruchu – intervencie do stavebných objektov zamerané na odstránenie nevyhovujúceho stavebno-technického stavu (mestské knižnice, galérie, múzeá), zníženie vysokej energetickej náročnosti prevádzky budov s ohľadom na špecifická

nehnutelných kultúrnych pamiatok, podpora kultúrno-poznávacích trás a podpora mestského kultúrneho turizmu v oblastiach zadefinovaných ako územia s medzinárodným a národným významom a územia v regióne vyššej kategórie, podpora doplnkových aktivít zameraných na propagáciu regiónov a stredísk cestovného ruchu, podpora verejnej infraštruktúry cestovného ruchu (parkoviská, cyklotrasy, orientačné tabule, chodníky, verejné sociálne zariadenie, odpočívadlá, lyžiarskej bežecké trasy a pod.);

Prioritná os 4 – Regenerácia sídel, Opatrenie 4.1 Regenerácia sídel, opatrenie 4.2 Infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb – integrované stratégie rozvoja mestských oblastí, intervencie realizované v súvislosti s obnovou fyzického životného prostredia v obciach bez štatútu mesta so separovanými a segregovanými rómskymi osídleniami, úprava verejných priestranstiev a prvkov zelene, výstavba a rekonštrukcia verejných osvetlení, výstavba a rekonštrukcia chodníkov a cyklistických trás, rekonštrukcia mostov a lávok, úprava a regulácia povodí v zastavaných územiach obcí a miest výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít, opodstatnená rekonštrukcia inžinierskych sietí (vodovodov a kanalizácií) a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít, obnova bytových domov – zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov, zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov záchranej služby a doplnenie materiálo-technického vybavenia o výkonné čerpadlá a ostatné príslušenstvo povodňovej záchranej služby.

Oprávnení žiadatelia: obce a mestá, mestské časti v meste Košice, vyššie územné celky, orgány ústrednej štátnej správy ako zriaďovateľ múzeí, nepodnikateľský súkromný sektor – neziskové organizácie, občianske združenia, cirkvi.

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast – MH SR

Web stránky: www.hospodarstvo.gov.sk a www.sario.sk.

Kontakty: Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu, Martinčekova 17, 821 01 Bratislava, e-mail: fondy@sario.sk, tel.: 02/58 260 224, 02/58 260 420, 02/58 260 421, fax: 02/58 260 109

Slovenská energetická a inovačná agentúra, www.siea.gov.sk

Slovenská agentúra pre rozvoj cestovného ruchu, Dr. V. Clementisa 10, 821 02 Bratislava, Slovensko, sacrba@sacr.sk, tel.: 02/50 700 801, 821, 02/55 571 654, www.sacr.sk

Prioritná os 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti, opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery, pod opatrenie 1.1.1. Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov – aktivity s dosahom na zníženie znečistenia životného prostredia:

- modernizácia strojov, prístrojov a zariadení, vybavenie skúšobní a technológií s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti a pridanej hodnoty vrátane nevyhnutného hardware a software;
- modernizácia strojov, prístrojov a zariadení, s cieľom znižovania a odstraňovania negatívnych vplyvov priemyslu a služieb na životné prostredie vrátane nevyhnutného hardware a software.

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie registrované na území SR.

Opatrenie 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch – aktivity s dosahom na zlepšenie životného prostredia:

- podpora v priemysle zameraná na systematické získavanie nových poznatkov a ich praktické využitie pri vývoji nových výrobkov, procesov, technologických postupov a zariadení alebo služieb alebo pri podstatnom zdokonalení existujúcich výrobkov, procesov, technologických postupov a zariadení alebo služieb (vrátane špecializovaného poradenstva pri vypracovávaní dokumentácie kvality v procese riadenia kvality, pri implementácii systémov manažérstva kvality);
- podpora inovácií v priemysle a službách, usmernenie výsledkov výrobného výskumu do plánu, projektu, úpravy alebo návrhu nového, zmeneného alebo vylepšeného výrobku, postupu alebo služby určených na predaj alebo prenájom a ich systematické využívanie pri výrobe materiálov, zariadení, systémov, metód a postupov. Výstupom tohto procesu môže byť aj zhotovenie prvého nekomerčného prototypu a jeho overenie (vrátane výroby skúšobných stavov); analýza uskutočniteľnosti, tvorba konštrukčnej dokumentácie vrátane zakúpenia výpočtových a konštrukčných hardware a software na riadenie dát;
- príprava a budovanie systémov manažérstva kvality a externého predcertifikačného a certifikačného procesu súvisiaceho so zavádzaním systému manažérstva kvality (projekty zamerané na zavádzanie systémov manažérstva kvality v súlade s medzinárodnými normami ISO 9000, ISO 14000, EMAS, VDA, BS, QS, Správnej výrobnéj praxe, Správnej laboratórnej praxe, HACCP a ISO/TS 16 949, prípadne ďalších systémov, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť podnikateľov v podporovaných oblastiach);
- podpora predcertifikačného auditu pre overenie stavu, v akom sa podnik nachádza po príprave, t.j. po absolvovaní školení, odborného poradenstva a konzultáciách.

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie podľa § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR.

Prioritná os 2 Energetika, Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike – aktivity súvisiace s problematikou životného prostredia:

- úspory energie vo všetkých oblastiach priemyslu a služieb vrátane izolácie stavebných objektov za účelom zlepšenia ich tepelno-technických vlastností;
- vysoko účinná kombinovaná výroba elektriny a tepla;
- využívanie obnoviteľných energetických zdrojov, tzn. výstavba, modernizácia alebo rekonštrukcia: malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na výrobu biopalív a bioplynu, zariadení na využitie slnečnej energie, zariadení na využitie geotermálnej energie;
- rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zdrojov na báze fosílnych palív za účelom zvýšenia účinnosti zariadení alebo za účelom využívania obnoviteľných zdrojov energie;
- rekonštrukcia existujúcich tepelných zariadení na rozvod tepla (napr. zlepšenie izolácie potrubných rozvodov, zavádzanie systémov na sledovanie úniku tepla, rekonštrukcia odovzdávajúcich staníc tepla a iné).

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie registrované na území SR.

Opatrenie 2.2 Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetických úspor:

- aktivity spojené s budovaním a modernizáciou verejného osvetlenia pre obce a mestá (verejný sektor);
- individuálny projekt na podporu osvetly poskytovanej SIEA v rámci efektívneho využívania energií a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vrátane zvýšenia informovanosti širokej verejnosti.

Oprávnení žiadateľa: obce a mestá, Slovenská energetická a inovačná agentúra.

Prioritná os 3 Cestovný ruch, Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu:

- podpora budovania mikro-infraštruktúry k strediskám cestovného ruchu, najmä mikro-infraštruktúry, ktorá sama o sebe neprodukuje zisk (parkoviská, inžinierske siete, verejné sociálne zariadenia, odpočívadla, orientačné tabule a pod.).

Oprávnení žiadateľa: fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie registrované na území SR.

Operačný program Vzdelávanie – MŠ SR

Webstránka: www.asfeu.sk

Kontakt: Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ, Hanulova 5/B, 841 01 Bratislava, tel.: 2/6925 2296, e-mail: info@asfeu.sk

Prioritná os č. 1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy, Opatrenie č. 1.1 Premena tradičnej školy na modernú – skupiny aktivít, ktoré môžu zahŕňať aj environmentálne vzdelávanie:

- Podpora reformy a rozvoj všeobecného a odborného vzdelávania na ZŠ a SŠ
- Podpora prípravy učiteľov a ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov

A v nich sa môžu realizovať aktivity:

- tvorba a využitie nových učebných materiálov pre výchovno-vzdelávací proces;
- podpora navrhovania a zavádzania netradičných foriem vyučovania (napr. projektové, blokové, modulové);
- inovácia pedagogickej dokumentácie, učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek smerom k rozvoju a overovaniu kľúčových kompetencií, aplikácia nových foriem a metód vzdelávania smerom k potrebám trhu práce;
- zavádzanie cieľov a princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania a implementácia stratégie informatizácie regionálneho školstva.

Opatrenie č. 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti – podpora environmentálneho vzdelávania a environmentálneho výskumu a vývoja:

- rozvoj inovatívnych foriem vzdelávania, racionalizácia a skvalitnenie študijných programov VŠ vrátane podpory kariérového poradenstva;
- podpora rozvoja ľudských zdrojov vo výskume a vývoji;
- podpora aktívnej spolupráce VŠ a súkromného sektora pri tvorbe nových študijných odborov a programov a pri procese výučby;
- zvýšenie zapojenia VŠ a ostatných organizácií výskumu a vývoja do medzinárodnej spolupráce a sietí vývoja a inovácií.

Konkrétne aktivity:

- podpora zvýšenia záujmu o štúdium matematiky, prírodných vied, informatiky a ostatných technických študijných odborov;
- príprava nových študijných materiálov a zavádzanie nových metód do výučby technických študijných programov tak, aby sa stali atraktívnymi a zaujímavými pre mladých ľudí;
- programy popularizácie vedy;
- vytváranie študijných programov vo svetovom jazyku, ktoré podporujú medzinárodnú spoluprácu a mobilitu akademickej obce;

- projekty na rozvoj profesionálneho rastu vysokoškolských učiteľov zamerané na zvýšenie kvality vzdelávania;
- vytvorenie nástrojov zabezpečenia kvality vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom ďalších metód ako evaluácia, audit a benchmarking (predmetov, študijných programov alebo inštitúcií).

Prioritná os 2 Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov, Opatrenie 2.1

Podpora ďalšieho vzdelávania – environmentálne vzdelávanie:

- zvyšovanie kvality ďalšieho vzdelávania;
- rozvoj ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní;
- podpora učiacich sa regiónov a vytvárania sietí v ďalšom vzdelávaní;
- podpora ďalšieho vzdelávania v jednotlivých sektoroch;
- uľahčenie prístupu k ďalšiemu vzdelávaniu;
- podpora diverzifikácie foriem financovania ďalšieho vzdelávania;
- rozvoj kľúčových kompetencií prostredníctvom ďalšieho vzdelávania;
- zlepšenie priechodnosti medzi sektormi a úrovňami formálneho, neformálneho a in formálneho vzdelávania.

Prioritná os č. 3 Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami, Opatrenie č. 3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít – podporované aktivity môžu zahŕňať aj environmentálne vzdelávanie týchto komunít.

Opatrenie č. 3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami – vzdelávacie aktivity pre tieto skupiny obyvateľstva môžu zahŕňať aj environmentálne vzdelávanie.

Prioritná os 4 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj, Opatrenie č. 4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj – podobne ako prioritna 1 iba pre Bratislavský kraj. Každá z podporovaných aktivít, môže zahŕňať aj prvok environmentálneho vzdelávania.

Opatrenie 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja vysokoškolského a ďalšieho vzdelávania – aktivity, ktoré môžu byť využité na projekty podpory environmentálneho vzdelávania na školách:

- rozvoj inovatívnych foriem vzdelávania, racionalizácia a skvalitnenie študijných programov VŠ vrátane podpory aktívnej spolupráce VŠ a súkromného sektora pri tvorbe nových študijných odborov a programov a pri procese výučby, ako aj zefektívnenie správy a manažmentu VŠ;
- podpora rozvoja ľudských zdrojov vo výskume a vývoji;
- zvýšenie zapojenia VŠ a ostatných organizácií výskumu a vývoja do medzinárodnej spolupráce a sietí vývoja a inovácií.

Oprávnení žiadatelia sú pre každé opatrenie špecifickí, všeobecne:

Verejný sektor: organizácie priamo riadené MŠ SR, regionálna a miestna štátna správa a samospráva, štátne základné školy, štátne stredné školy, verejné vysoké školy, štátne vysoké školy, štátne špeciálne školy, štátne vzdelávacie inštitúcie, školské zariadenia, rozpočtové a príspevkové organizácie štátu, rozpočtové a príspevkové organizácie VÚC, obcí (vrátane základných a stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí, VÚC), ústredné orgány štátnej správy, štátna správa v školstve, základné umelecké školy

Súkromný sektor mimo schém štátnej pomoci: profesijné organizácie, zamestnávateľské zväzy, asociácie a komory, účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností, zriaďovatelia cirkevných a súkromných škôl, mimovládne organizácie, inštitúcie súkromného

sektora pôsobiace v systéme poradenstva, mikro, malé a stredné podniky, veľké podniky, cirkevné a súkromné školy (vrátane špeciálnych), súkromné vysoké školy, súkromné vzdelávacie inštitúcie, cirkevné a súkromné školské zariadenia, fyzické alebo právnické osoby

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia – MPSVR SR

Webstránka: www.sia.gov.sk

Kontakt: Sociálna implementačná agentúra, Špitálska 6, 816 43 Bratislava, tel.: 02/5975 3513, fax: 02/ 5975 3523, e-mail: info@sia.gov.sk

Prioritná os č. 1 Podpora rastu zamestnanosti, Opatrenie č. 1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti

– vytvorenie miest súvisiacich s ochranou životného prostredia:

- podpora vzdelávania a prípravy pre trh práce uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie alebo zamestnancov;
- podpora prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím;
- podpora zapracovania znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie u poskytovateľov zapracovania;
- podpora tvorby dlhodobu udržateľných pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie;
- podpora prijímania a udržania v zamestnaní znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie;
- podpora udržania v zamestnaní zamestnancov s nízkymi mzdami;
- podpora uchádzačov o zamestnanie vrátane občanov so zdravotným postihnutím pri začatí prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a podpora tvorby nových pracovných miest formou samo zamestnania a zamestnávania zo strany samostatne zárobkovo činných osôb, malých zamestnávateľov a stredných zamestnávateľov s dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie;
- podpora vytvárania a udržania pracovných miest pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie v sociálnom podniku;
- podpora začlenenia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trh práce formou lokálneho, regionálneho, národného alebo pilotného projektu;
- podpora overovania nových aktívnych opatrení na trhu práce formou pilotných projektov.

Opatrenie č. 1.2 „Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania – na trhu práce aj v environmentálnej oblasti:

- podpora vytvárania školiacich centier pre tvorbu pracovných miest, inovatívne podnikanie a podnikanie na základe transferu poznatkov;
- podpora integrovaného prístupu k tvorbe pracovných miest v regiónoch;
- podpora tvorby pracovných miest v malých podnikoch, predovšetkým začínajúcich podnikov formou poradenstva, odborných konzultácií a školení najmä pre začatie podnikania a služieb;
- školenia a tréningy pre podporu tvorby nových pracovných miest formou samo zamestnania a zamestnávania zo strany SZČO a MSP;
- podpora tvorby pracovných miest v MSP predovšetkým formou poradenstva, odborných konzultácií a pod.;
- podpora overovania nových opatrení na trhu práce formou pilotných projektov;
- podpora rozvoja podnikania žien prostredníctvom vzdelávania žien a zakladania spoločných podporných centier pre ženy podnikateľky;

- podpora tvorby a udržania pracovných miest zamestnávateľmi najmä podporou pri vytváraní sociálnych podnikov, aktivačných podnikov a družstiev pre znevýhodnené osoby.

Prioritná os č. 2 Podpora sociálnej inklúzie, Opatrenie č. 2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity - aktivity môžu mať aspekt pestovania vzťahu k životnému prostrediu, v ktorom komunity žijú:

- prevencia a eliminácia násilia ako bariéry vstupu a udržania sa na trhu práce – vytvorenie systémového riešenia a komplexného prístupu a systémovú podporu prevencie a eliminácie násilia – napr. cez vzťah k prírode eliminovať násilie;
- podpora komunitnej práce, vyvolanie a podporovanie zmeny v rámci miestnych spoločenstiev a senzibilizačné aktivity – komunitná práca v znevýhodnených, lokalitách a marginalizovaných rómskych komunitách;
- programy svojpomoci miestnych spoločenstiev a podpora a rozvoj dobrovoľníctva, svojpomoci;
- lokálne partnerstvá a koordinácie aktivít partnerov v oblasti sociálnej inklúzie;
- podpora komunitnej práce v znevýhodnených skupinách, lokalitách a marginalizovaných rómskych komunitách;
- aktivity zamerané na svojpomocnosť miestnych spoločenstiev a podpora a rozvoj dobrovoľníctva, svojpomoci;
- aktivity zamerané na komunitné plánovanie a komunitný rozvoj.

Prioritná os č. 3 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v Bratislavskom kraji SK – aktivity podobné ako v prioritách 1 a 2 ale v Bratislavskom kraji. Environmentálne zameranie môžu mať tieto skupiny aktivít:

- podpora začlenenia znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trh práce formou lokálneho, regionálneho, národného alebo pilotného projektu;
- overovanie nových aktívnych opatrení na trhu práce formou pilotných projektov.

Oprávnení žiadatelia: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, štátne rozpočtové a príspevkové organizácie, obce a mestá, združenia miest a obcí, VÚC a úrady samosprávneho kraja, inštitúcie verejnej správy, verejné organizácie, univerzity a vysoké školy, všetky školy, výskumné pracoviská, vzdelávacie inštitúcie, občianske združenia, nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce verejnoprospešné služby, zamestnávatelia - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie .

Operačný program Výskum a vývoj – MŠSR

Webstránka: www.asfeu.sk

Kontakt: Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ, Hanulova 5/B, 841 01 Bratislava, tel.: 2/6925 2296, e-mail: info@asfeu.sk

Vo všetkých prioritných osiach sa dajú pripraviť projekty zamerané na vedu a výskum v oblasti životného prostredia:

Prioritná os 1 Infraštruktúra výskumu a vývoja

Prioritná os 2 Podpora výskumu a vývoja

Prioritná os 3 Infraštruktúra výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji

Prioritná os 4 Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji

Prioritná os 5 Infraštruktúra vysokých škôl

Oprávnení žiadatelia:

Verejný sektor: verejné vysoké školy (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov vysokých škôl), verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce výskum a vývoj, regionálna a miestna samospráva, regionálna a miestna štátna správa, Slovenská akadémia vied a jej ústavy, organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce výskum a vývoj zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy, štátne vysoké školy (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov vysokých škôl)

Súkromný sektor: fyzické a právnické osoby podnikajúce podľa obchodného a živnostenského zákona, profesijné organizácie, asociácie a komory, súkromné vysoké školy (vrátane technologických inkubátorov vysokých škôl a vedecko-technologických parkov vysokých škôl), mimovládne organizácie výskumu a vývoja

Program rozvoja vidieka – MP SR

Web stránka: www.apa.sk

Kontakt: Pôdohospodárska platobná agentúra, regionálne pracoviská

V tomto operačnom programe sa väčšina opatrení a aktivít dá realizovať aj environmentálnym spôsobom. Z nich sú uvedené v tomto článku iba vybrané aktivity.

Os 1: Zvýšenie konkurencieschopnosti sektora poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Opatrenie Modernizácia fariem:

- zvyšovanie počtu fariem s modernými budovami, novými technológiami a technickými zariadeniami s úspornou spotrebou energie
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov poľnohospodárskej výroby vrátane skladovacích priestorov;
- nákup technických zariadení na bezpečné uskladnenie a spracovanie odpadovej vody a biologického odpadu (výstavba hnojísk, uskladňovacích nádrží alebo žúmp)
- modernizácia čerpacích staníc pohonných hmôt a mazadiel v hospodárskych dvoroch výlučne pre potreby poľnohospodárskeho podniku
- využitie obnoviteľných zdrojov energie s výnimkou veternej, vodnej a solárnej energie za podmienky, že prevažnú časť vyrobenej energie spotrebuje konečný prijímateľ vo vlastnom podniku
- zriadenie a využívanie geotermálneho vrtu vrátane rozvodov za podmienky, že viac ako 50 % vyrobenej energie žiadateľ využije pre vlastnú poľnohospodársku výrobu;
- výstavba čistiarní odpadových vôd pre potreby podniku;
- spracovanie biomasy pre technické a energetické využitie;
- náklady na založenie porastov rýchlo rastúcich drevín.

Oprávnení žiadatelia: Fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe

Opatrenie: Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia technológií na ochranu životného prostredia (spracovanie odpadu a čistenie odpadových vôd atď.);
- zlepšenie prezentácie a prípravy produktov, podpora lepšieho využitia alebo eliminácie vedľajších produktov alebo odpadu;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov výrobných prevádzok, odbytových centier (napr. prekladísk), skladov vrátane prístupových ciest;
- obstaranie, rekonštrukcia a modernizácia zariadení, strojov, prístrojov a technológií, spracovateľských a výrobných kapacít vrátane obilných síl, síl mlynských výrobkov a výrobní krmných zmesí, ako aj skladov produktov po spracovaní vrátane investícií spojených so spracovaním a využívaním obnoviteľných zdrojov energie (s výnimkou vodnej, veternej a solárnej energie);
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia objektov výrobných prevádzok vrátane prístupových ciest; obstaranie, rekonštrukcia a modernizácia strojov a technológií na prvotné spracovanie surového dreva, t.j. na činnosti pred priemyselným spracovaním dreva (pridružená drevárska prvovýroba), spracovanie nedrevných lesných produktov (napr. zariadenia na sušenie lesných bylín, zariadenia na pozberové spracovanie lesných plodov a pod.) a na spracovanie a využívanie obnoviteľných zdrojov energie (s výnimkou vodnej, veternej a solárnej energie), strojov a zariadení na výrobu biomasy.

Oprávnení žiadatelia v prípade spracovania poľnohospodárskych produktov: fyzické a právnické osoby (mikropodniky, malé a stredné podniky) podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby (okrem rybích produktov).

Oprávnení žiadatelia v prípade spracovania lesných produktov: fyzické a právnické osoby (mikropodniky) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním, fyzické a právnické osoby (mikropodniky) poskytujúce služby v lesníctve a ťažbe dreva.

Opatrenie: Infraštruktúra týkajúca sa rozvoja a adaptácie poľnohospodárstva a lesného hospodárstva:

- spracovanie operátu obvodu projektu pozemkových úprav;
- spracovanie návrhu registra pôvodného stavu so stanovením hodnoty pozemkov a porastov na nich;
- spracovanie návrhu miestneho územného systému ekologickej stability na účely pozemkových úprav;
- spracovanie všeobecných zásad funkčného usporiadania územia v obvode pozemkových úprav;
- vytýčenie a označenie lomových bodov hraníc nových pozemkov v teréne;
- spracovanie rozdeľovacieho plánu vo forme geometrického plánu alebo vo forme obnovy operátu katastra nehnuteľností novým mapovaním;

Oprávnení žiadatelia: obvodné pozemkové úrady zodpovedné za pozemkové úpravy, MPSR.

Opatrenie : Zvýšenie hospodárskej hodnoty lesov:

- obstaranie strojov a zariadení pre obnovu lesa, výchovu a ošetrovanie mladých lesných porastov, ťažbu, sústreďovanie, manipuláciu, nakladanie a odvoz dreva, zber nedrevných

produktov lesa, ochranu lesa vrátane protipožiarinej ochrany s obmedzením na špeciálne zariadenia;

- výstavba, dostavba a rekonštrukcia ostatných zariadení priamo slúžiacich lesníckej prevádzke (napr. sklady lesného reprodukčného materiálu, manipulačno-expedičné sklady, budovy a zariadenia manipulačno-expedičných skladov) vrátane lesných ciest

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby obhospodarujúce lesy vo vlastníctve súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi.

Opatrenie: Odborné vzdelávanie a informačné aktivity

Toto opatrenie je zamerané na podporu ďalšieho vzdelávania a informačných činností pre farmárov a lesníkov v oblasti opatrení a systémov hospodárenia šetrných k životnému prostrediu (napr. ekologické poľnohospodárstvo, agro-environmentálne opatrenia), hospodárenie na územiach s vysokou prírodnou hodnotou, rozvoji dobrých životných podmienok hospodárskych zvierat.

Vzdelávacie aktivity (napr. semináre, kurzy, školenia) môžu byť tematicky zamerané na:

- nové technológie z oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva;
- poznatky z oblasti zvyšovania kvality hospodárenia výroby, výrobkov a bezpečnosti potravín;
- prenos a využívanie poznatkov a výsledkov výskumu do pôdohospodárskej praxe (napr. technologické inovácie výrobných systémov, rozvoj biotechnológií);
- trvalo udržateľný manažment prírodných zdrojov;
- poznatky z dodržiavania krížového plnenia (cross compliance);
- využívanie výrobných postupov kompatibilných s obhospodarovaním a udržiavaním prírodnej krajiny a environmentu.
- tvorba nových vzdelávacích programov;
- krátkodobé kurzy, školenia a tréningy na získanie potrebných vedomostí a zručností;
- konferencie a semináre;
- televízne a rozhlasové kampane (ako sú napr. propagačné a informačné kampane na podporu kvality a bezpečnosti potravín, mediálne aktivity, besedy, talk show) apod.

Oprávnení žiadatelia: inštitúcie pôsobiace v oblasti vedy, výskumu a ďalšieho vzdelávania a v predmete svojej činnosti majú vzdelávacie aktivity alebo poskytovanie informačných aktivít (štátne, príspevkové, rozpočtové, verejno-právne, neziskové organizácie, občianske a záujmové združenia, profesijné komory).

Opatrenie: Využívanie poradenských služieb

Cieľom tohto opatrenia je pomôcť poľnohospodárom, vlastníkom a obhospodarovateľom lesov lepšie riadiť svoje podniky predovšetkým z hľadiska udržateľnosti v ekologickom zmysle slova. Predmetom poľnohospodárskeho poradenstva nie je zavádzanie nových noriem, ale podobne ako v prípade auditu, individuálne posúdenie správnosti hospodárenia podniku v tomto prípade však predovšetkým z hľadiska zákonných požiadaviek na riadenie (statutory management requirements), dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok. Poskytnuté poradenstvo môže napríklad zahŕňať evidenciu pohybu materiálu týkajúcu sa osív vrátane ich ošetrovania, aplikácie umelých hnojív (množstvá a čas), výnosov, skladovania plodín a pozberovej úpravy, predanej produkcie, rotácie plodín, prípravkov na ochranu rastlín, krmív, liečenia, veterinárneho ošetrovania, ustajňovacích a manipulačných zariadení pre zvieratá alebo uskladňovanie hnoja. Podobne ako pri audite firiem sa zavedie správna prax a evidencia overená externými odborníkmi.

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby pôsobiace v poľnohospodárskej prvovýrobe a lesnom hospodárstve.

Os 2 – Zlepšenie životného prostredia a krajiny

Opatrenia zamerané na trvaloudržateľné využívanie poľnohospodárskej pôdy

Opatrenie: Platby za znevýhodnené prírodné podmienky v horských oblastiach a platby v ostatných znevýhodnených oblastiach

Cieľom opatrenia je zabezpečiť pokračovanie poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach prostredníctvom zachovania a podpory udržateľných systémov hospodárenia, ktoré rešpektujú ochranu životného prostredia a charakter krajiny prostredníctvom aktivít zameraných na:

- zachovávanie a podporu udržateľných systémov hospodárenia, ktoré rešpektujú ochranu životného prostredia a charakter krajiny;
- zabezpečenie primeraných príjmov poľnohospodárov a príspevie k stabilizácii vidieckej populácie;
- zamedzenie vyľudňovaniu vidieckych oblastí

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe

Opatrenie: Platby v rámci sústavy Natura 2000 a platby súvisiace so smernicou 2000/60/ES:

Cieľom opatrenia je pomôcť poľnohospodárom pri riešení špecifického znevýhodnenia vyplývajúce z implementácie smerníc pre sústavu NATURA 2000 a rámcovej smernice pre vodnú politiku prostredníctvom trvalo udržateľného využívania poľnohospodárskych území s vysokou prírodnou hodnotou a ochranou a zlepšením stavu vodných zdrojov.

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe

Opatrenie: Agro-environmentálne platby

Cieľom opatrenia je realizovať poľnohospodárske výrobné postupy zlučiteľné s ochranou a zlepšením životného prostredia, krajiny, prírodných zdrojov, ktoré sú nad rámec príslušných povinných noriem. Konkrétne budú podporované:

- postupy šetrné k životnému prostrediu: integrovaná produkcia a ekologické poľnohospodárstvo
- pôdochranné opatrenia - ochrana proti erózii na ornej pôde, vo vinohradoch a v ovocinárstve, zatrávňovanie ornej pôdy
- zachovanie biodiverzity - ochrana biotopov poloprárodných a prírodných trávnych porastov, ochrana biotopov druhov vtákov, chov a udržanie ohrozených druhov zvierat

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe

Opatrenia zamerané na trvalo udržateľné využívanie lesnej pôdy:

Opatrenie: Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy

Cieľom opatrenia je posilniť ekologickú stabilitu krajiny a prispieť k zlepšeniu stavu životného prostredia a biodiverzity pri udržateľnej využiteľnosti zdrojov vidieka. Uprednostniť zalesňovanie orných pôd zmiešanými drevinami pre zabezpečenie stability

a ochrany územia poškodeného vodnou eróziou, zosunmi pôdy, záplavami.

Oprávnení žiadatelia: vlastník alebo nájomca poľnohospodárskej pôdy; združenie vlastníkov alebo nájomcov pôdy s právnou subjektivitou.

Opatrenie: Platby NATURA 2000 – lesná pôda

Cieľom opatrenia je pomôcť súkromným vlastníkom lesov a ich združeniam pri riešení špecifického znevýhodnenia vyplývajúce z implementácie smerníc pre sústavu NATURA 2000 (5.stupeň ochrany) a zabezpečiť obhospodarovanie lesných pôd na územiach NATURA 2000 – spadajúcich do 5. stupňa územnej ochrany podľa podmienok stanovených pre podporu.

Oprávnení žiadatelia: súkromní vlastníci lesov a ich združenia s právnou subjektivitou

Opatrenie: Lesnícko – environmentálne platby

Cieľom opatrenia je realizovať lesnícke výrobné postupy zlučiteľné s ochranou a zlepšením životného prostredia, ktoré sú nad rámec príslušných povinných noriem prostredníctvom: zlepšenia biodiverzity lesov; ochrany vtáčích území a zachovania lesných ekosystémov s vysokou prírodnou hodnotou.

Podpora by mala poskytovať súkromným vlastníkom lesov a ich združeniam úhradu straty príjmu a dodatočných nákladov, ktoré vyplývajú z dobrovoľne prijatých príslušných záväzkov. Podpora osobitných metód manažmentu lesníckych činností je smerovaná hlavne do oblastí NATURA 2000 s cieľom chrániť prírodné prostredie a krajinu, hlavne biodiverzitu a územia s vysokou prírodnou hodnotou.

Oprávnení žiadatelia: súkromní vlastníci lesov, ich združenia s právnou subjektivitou a fyzické a právnické osoby hospodáriace v lesoch súkromných vlastníkov alebo ich združení.

Opatrenie: Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení

- realizácia projektov ozdravných opatrení v lesoch poškodených biotickými a abiotickými a antropogénnymi škodlivými prírodnými činiteľmi;
- obnova lesných porastov, ochrana, ošetrovanie a výchova lesov v lesoch poškodených biotickými a abiotickými a antropogénnymi škodlivými činiteľmi;
- výstavba, dostavba, prestavba a rekonštrukcia lesných ciest v rámci protipožiarneho a ozdravných opatrení; výstavba, rekonštrukcia, opravy a údržba protipožiarneho nádrží;
- budovanie protipožiarneho pásu priesekov; ich čistenie a údržba.

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: súkromných vlastníkov a ich združení, obcí a ich združení, cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním a štátu.

Os 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

Opatrenia: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, Podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rekreačných a ubytovacích zariadení s kapacitou 11 - 40 lôžok – stavebné investície, investície do vnútorného vybavenia, zariadenia a technológií vrátane zariadenia pripojenia na internet;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia výrobných a predajných objektov (pri rekonštrukcii a modernizácii vrátane technológií) a nákup strojov, technológií a zariadení pre: doplnkovú výrobu nepoľnohospodárskeho charakteru vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie, ďalej zriadenie geotermálneho vrtu a jeho využívanie vrátane rozvodov s výnimkou veternej, vodnej a solárnej energie za podmienky, že prevažnú časť vyrobenej energie konečný prijímateľ nespotrebuje vo vlastnom podniku
- výroba a spracovanie tradičných materiálov a výrobkov (napr. tkanie ľanového plátna a následná výroba národných (ľudových) krojov atď.
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia agroturistických zariadení vrátane hygienických, ekologických a rekondičných objektov slúžiacich na rozvoj turistických činností (napr. kryté bazény, fitnesscentrá, masáže a solárne zariadenia, sociálne zariadenia, čističky odpadových vôd a pod.),
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia areálov vytvárajúcich podmienky na rozvoj rekreačných a relaxačných činností (turistické chodníky, jazdectvo, rybárstvo, poľovníctvo, plnárstvo, cykloturistika, vodné športy, zimné športy, sauna, bazén, detské ihrisko a pod.)

Oprávnení žiadatelia: právnické a fyzické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárstva, ktorých podiel ročných tržieb/príjmov z poľnohospodárskej prvovýroby na celkových tržbách/príjmoch predstavuje 30%, cestovný ruch – právnické osoby združujúce subjekty pôsobiace v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Opatrenie: Vzdelávanie a informovanie

Cieľom opatrenia je poskytovanie potrebných vedomostí, zručností a informácií pre:

- zlepšenie komunikácie a propagácie vo vidieckom priestore;
- poradenstvo v oblasti celoživotného vzdelávania;
- trvalú udržateľnosť životného prostredia, tradičné vidiecke postupy, remeslá a kvalitné lokálne výrobky;
- realizáciu zámerov obcí v záujme svojho rozvoja s cieľom zatraktívnenia vidieckeho priestoru a zvýšenia kvality života na vidieku;
- zástupcov obcí v rámci aktivít zameraných na trvaloudržateľnosť a renováciu kultúrnej, prírodnej krajiny a rozvoj obcí;

Oprávnení žiadatelia: inštitúcie, pôsobiace v oblasti poskytovania vzdelávacích a informačných služieb (štátne, príspevkové, rozpočtové, verejnoprávne, neziskové organizácie, občianske a záujmové združenia, profesijné komory)

Opatrenie: Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb

Cieľom opatrenia je zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií a tým zabezpečenie vyššej atraktivity vidieckych oblastí, zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- zlepšenia stavu vodovodných a kanalizačných systémov;

- realizovania ďalších aktivít súvisiacich so zlepšením životných podmienok vidieckeho obyvateľstva (rekreačné zóny, amfiteátre, tržnice, autobusové zastávky, cyklotrasy, parky, lávky, a pod.).

Oprávnení žiadatelia: obce nezaradené do pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia

Os 4 - Realizácia prístupu Leader

Opatrenie: Implementácia integrovaných stratégií rozvoja územia

- **Vykonávanie projektov spolupráce**
- **Chod miestnej akčnej skupiny (MAS)**

Cieľom osi je zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva. Tento cieľ sa bude naplňať predovšetkým prostredníctvom realizácie stratégie podporovaného územia prostredníctvom projektov jednotlivých žiadateľov pri uplatnení metódy a princípov Leader.

Oprávnení žiadatelia: miestna akčná skupina, ktorá je vybraná Riadiacim orgánom na implementáciu integrovanej stratégie rozvoja územia a ktorá musí mať právnu formu: občianske združenie

Operačný program Rybné hospodárstvo SR (MP SR)

Webstránka: www.apa.sk

Kontakt: Pôdohospodárska platobná agentúra

Os 2 – Akvakultúra, spracovanie a uvádzanie produktov rybolovu a akvakultúry na trh

- Modernizácia, inovácia a reštrukturalizácia akvakultúry.
- Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov spracujúcich produkty rybolovu a akvakultúry s dôrazom na podporu spracovania domácej produkcie.
- Skvalitnenie ľudského potenciálu prostredníctvom celoživotného vzdelávania v oblasti rybného hospodárstva.

Opatrenie 2.1 Investície do akvakultúry

- zavedenie akvakultúrnych metód, ktoré eliminujú negatívne účinky na životné prostredie v porovnaní s bežnou praxou v odvetví akvakultúry,
- podpora tradičných akvakultúrnych činností dôležitých pre zachovanie a vývoj hospodárskych i sociálnych štruktúr a životného prostredia,
- podpora priamej lokálnej distribúcie výstavbou malých predajní na farme,
- ochrana chovov pred chránenými rybožravými predátormi.

Podporované aktivity:

- Rozšírenie, rekonštrukcia, technické vybavenie a modernizácia existujúcich produkčných zariadení, odbahňovanie rybníčných plôch
- Výstavba nových produkčných zariadení
- Výstavba malých predajní umožňujúcich chovateľom úpravu a predaj produktov akvakultúry

- Celoživotné vzdelávanie - Vzdelávacie aktivity (semináre, kurzy, školenia) zamerané na získavanie a prehľbovanie vedomostí a zručností v oblasti akvakultúry a informačné aktivity (semináre, konferencie) s prínosom pre prax

Opatrenie 2.2 Investície do spracovania a uvádzania na trh

- zefektívnenie využitia existujúcej spracovateľskej kapacity,
- zlepšenie pracovných a hygienických podmienok alebo kvality produktov,
- zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie,
- zavádzanie nových technológií alebo vývoj inovačných výrobných metód.

Podporované aktivity:

- Technické vybavenie a modernizácia existujúcich spracovateľských jednotiek
- Celoživotné vzdelávanie - Vzdelávacie aktivity (semináre, kurzy, školenia) zamerané na získavanie a prehľbovanie vedomostí a zručností v oblasti spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a informačné aktivity (konferencie, semináre) s prínosom pre prax

Oprávnení žiadatelia: fyzické a právnické osoby zaoberajúce sa akvakultúrou, fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti spracovania produktov rybolovu a akvakultúry.

Os 3 – Opatrenia spoločného záujmu

- Podpora spolupráce jednotlivých subjektov v sektore a zabezpečenie jeho stability.
- Podpora a rozvoj trhu v rámci sektora rybného hospodárstva.

Opatrenie 3.2 Podpora a rozvoj nových trhov

- informovanosť spotrebiteľa,
- podpora konzumácie rýb a ich propagácia,
- poznanie úrovni a zvyklostí konzumácie rýb, ako aj reálnej situácie a perspektív trhu s produktmi rybolovu a akvakultúry,
- získavanie nových trhov mimo územia Spoločenstva.

Podporované aktivity:

- Realizácia národných propagačných kampaní pre produkty rybolovu a akvakultúry
- Vykonávanie prieskumov trhu v rámci Spoločenstva
- Vykonávanie trhových štúdií a prieskumov pre predaj produktov Spoločenstva v tretích krajinách

Oprávnení žiadatelia: Organizácie výrobcov uznané MP SR v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 104/2000, Ministerstvo pôdohospodárstva SR